

dins aquest terme, car figura sovint en el *Rept.* amb les grafies *Larif*, *La Ref*, *Rifa* i *Arif* (475, 496, 501, 503, 507). Devia dir-se de tota una zona del terme, costera de la mar: car es tracta de l'àr. *ar-rif* 'la costa' («litus» *RMa*, 110).

Arroca, *Bini*-, o *Arroga*, localitats dels termes menorquins de St. Lluís, i respectivament Favàritx. Pron. arabitzades de *Pena* [*penya*] de *la Roca* (veg. vol. I, p. 27); encara que *Bini-arroga* també podria venir d'un congènere mossàrab del castellà *arroyo*, hispano-llatí *ARRUGIA* i alt-it. *ruggia* (*DECH* I, 359b).

Arrò, *Bini-mall.*, veg. vol. I, p. 48.
S'Arrom, *mall.*, veg. vol. I, 49.

Arroengat, a *Mall.*, a *Sta. Maria del Camí*, m'anomenaren *Arroengat* o *Arreongat* com a vell nom (ja caduc) d'una pda. (XL, 34.8), nom després reemplaçat per *Buc*, o *Arrapat* o *Torrella*. En el ma. Despuig la poss. figura uns 2 k. a l'E. de *Sta. Maria* (= ma. Masc. 18F3). *Arroengat* no deu ser arabisme. No en tinc informació directa o ben segura; però l'erudit local Andreu Bestard i Mas en trasllada d'una nota del antic *Paborde Jaume*: «l'any 1246 Guillema viuda de Ramon de Planes, i fills, venen a Guillem Arrapat la metat de l'alqueria dita *Arroengat*, del te. de Couhanegra, metat que posseeix per compra que Ramon de Planes n'havia feta d'En Guillem Figuera, que la tenia de Bernat de Santa Eugènia». És sabut que el nom del poble *mall.* de *Sta. Eugènia* (uns 10 k. ESE. de *Sta. Maria*) li ve del conquistador Santa Eugènia. Llabrés (*BSAL* VIII, 375b) diu que *Arrapat* era malnom d'un guerrer que també dugué el nom de *Torrellas*; i que vingué amb l'infant Nuno Sanç [potser també amb B. de *Sta. Eugènia*]; més notícies sobre aquests cogn. en Joan Vich (*BSAL* XXXIII, 298), però no del nom *Arroengat*.

Podem imaginar que fou un altre nom que es donà a l'«*Arrapat*», que devia ser un dels guerrers occitans que dugué Nuno Sanç amb ell, i que devia venir del Roergue: seria un roergat, un nadiu d'aquesta gran regió centro-occitana. No és estrany, però, que en l'ambient morisc de la *Mall.* tot just deslliurada, li pronunciessin el nom amb article àrab *ar-Roengat*. La -n- en lloc de -r(g)-, s'expli- 45 caria per dissimilació; o qui sap si per una variant antiga occitana: car recordem que *Roergue* prové de *RUTENICUM*.

L'*ARRUÉBEL* o pron. *laruébels*, vessant de serra 50 damunt Beranuí (Isàvena) (XIX, 54). Suggesteix una etimologia, i quasi la imposa, l'aspecte del lloc: parets de cingle clivellades, i com cosides, de coves i covetes, enmig de rocam roig. Potser de l'*Arc-Ruebo* ARCUS RŪBEŪS (> *roivo* > *ruebo*). La -l- pogué ser ultracorrec- 55 ta: cf., a *Bivils*, *Puégol* de *PODIUM*. Només la -e fa estrany. El nom del grèvol, allà és *Acrével*, en lloc del cat. *agrèvol* ACRÍPHYLLUM. Doncs ¿per repercussió de la doble variant en el nom d'aquesta planta?, que ben cert no escasseja en aquells paratges. 60

ARS

Poble de l'extrem NO. de l'Urgellet, a la ratlla d'Andorra.

- 5 PRON. MOD. *árts* en el poble mateix i a *St. Julià* de *Lòria* (1932); observem, però, que aquesta *t* no es pot pendre com a indicatiu etimològic: no és rar oír *març* pron. *márts* en aquesta zona; i, en aquests llocs mateixos, es pronuncia *érts* el nom del poble andorrà *Ers*.
10 DOC. ANT. *Harts* 839 Acte SdUrg. (igual, però sense *H*, en el Cpbr. coetani, i a la còpia del S. XII) (PPujol, núm. 9); «villa vocabulo *Arts*» 1080 (doc. d'Organyà, *BABL* VIII, 528); *Arts* 1102 (*BABL* VI, 390); id. 1110 (*Miret*, *Castellbò*, 364); «de Tor et de 15 *Sevicz* et de *Arts* et de *Castel Podoll* et de *Drago*» a. 1159 (*Baraut*, *Cart. Andorra*, § 8.26); *Arcs* 1162 (*Valls Tab.*, V. *Pir. Andorr.* 391); *Arts* 1186 (*Miret*, *Cbò*. 144); «Si. *Johannis de Arts*, cantoris» 1210 (*Cart. Tavèrnoles*, 195.8); G. d'*Artz*, --- Martí d'*Arcz* 1244 (PPujol, *Docs. Vg. Urg.*, p. 19, § 9.36); *Guem d'Arz* 1257-69 (PPujol, *ib.* § 26.5).

Resum fonètic d'aquestes mencions: la grafia -cz (1244) i, quasi igual -cs (1162), fonèticament són equivalents de z (1257), igual que si, ortogràficament, ha- 25 guessin escrit ç —l'africada sorda de s—; en tot cas no suposen -cus; i segurament no discrepen gaire o gens de la grafia *Arts* de les mencions més antigues. Unanimitat que obliga a descartar la possibilitat d'una etimologia ARSUS 'cremat', o d'un NP provinent d'això, com admetia Jn. Segura, *Veü del Monts.*, 1895, 403.

Conclusions ETIM. a) Identitat amb l'ètimon de l'apell. català, el nom de planta *arç* (veg. l'article del *DECat*). b) Altra possibilitat fóra enllaçar amb l'arrel d'*Arséguel* (o el primer component d'aquest NL, que 35 sembla ser compost), d'origen més obscur, però que al capdavant potser és el mateix que (a).

Hi ha una altra menció arcaica que sembla identificable amb el nom del poble d'Ars: «Alaudem in Urgello, in --- *Archavele* --- afr. or. de *Capudreo*, merid. in *rivo de Arto* --- occid. Bescardale --- circi serra de *Juverre*» a. 907 (*Urgellia* II, 65.5). Hi reconeixem *Caborreu*, pla al capdamunt del riu que separa *Arcavell* d'Andorra, i *Juverri*, aquí designant la serra andorrana, immediata al N. del riu de *Caborreu*. El riu que baixa d'Ars és certament a l'altra banda de la Valira, però desaiuga en aquest riu, poc aigües avall del de *Caborreu*. És, doncs, probable que aquest nom es refereixi al poble d'Ars i el riu que baixa d'Ars. Dels fets aïllats en l'art. *arç* del *DECat* i especialment p. 364b 11-38, resulta que hi ha variant *art(o)* del nom de l'arç. Podem admetre, doncs que, en el nom del nostre poble, coexistí, en els primers segles, com a variant arcaica, *Art(o)*, sing., juntament amb *Ar(t)s*: sigui aquest un antic pl. singularitzat, o una forma ARTI-, derivada de ART-, ja en romànic primitiu. Aquesta dada nova reforça doncs, i confirma, l'etimologia (a).

Com a il·lustració de l'etimologia del nostre NL són importants els següents: *Campo Artoso* en un doc. berguedà de 954, per al mateix lloc que després anomenen *Camp arçós* (*DECat*, 364a1); i junt amb l'arag. 60